

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/teki-edukacyjn/110321,Warmia-i-Mazury-w-latach-1945-1950-Kształtowanie-sie-stosunkow-politycznych-i-nar.html>

2022-01-25, 09:39

Warmia i Mazury w latach 1945-1950. Kształtowanie się stosunków politycznych i narodowościowych

Warmia i Mazury w latach 1945-1950. Kształtowanie się stosunków politycznych i narodowościowych, red. i oprac. Dominik Krysiak, Olsztyn-Białystok 2013.

W tekach edukacyjnych IPN nauczyciele i uczniowie znajdą źródła historyczne oraz materiały dydaktyczne dotyczące najnowszej historii Polski (1939-1989). Są one odpowiedzią na prośby nauczycieli o pomoce dydaktyczne umożliwiające przybliżenie uczniom wszystkich, zwłaszcza najtrudniejszych i kontrowersyjnych, tematów z historii Polski w tym okresie.

Pakiet edukacyjny nie jest dostępny w sprzedaży. Przekazywany jest bezpłatnie nauczycielom i przedstawicielom innych placówek oświatowych, uczestniczącym w okołopakietowych kursach metodycznych. Zainteresowane osoby prosimy o kontakt z Delegaturą IPN-KŚZpNP w Olsztynie, ul Jagiellońska 46, 10-273 Olsztyn. Tel. 89 521 48 00; 89 521 48 14.

Pakiet edukacyjny **Warmia i Mazury w latach 1945-1950. Kształtowanie się stosunków politycznych i narodowościowych** został przygotowany przez Delegaturę Instytutu Pamięci Narodowej w Olsztynie. Celem wydawnictwa jest usystematyzowanie wiedzy dotyczącej historii województwa olsztyńskiego w pierwszym pięcioleciu powojennym poprzez podanie podstawowych informacji i przedstawienie najważniejszych problemów z zakresu stosunków politycznych i narodowościowych w regionie. Przyjęty zakres chronologiczny teki, obejmujący lata 1945-1950, podyktowany jest przede wszystkim chęcią ujęcia powyższych zagadnień na tle procesu kształtowania się polskiej administracji na omawianym obszarze. Dlatego za datę graniczną obrany został rok 1950, w którym na podstawie reformy administracyjnej wprowadzono nowy podział terytorialny Polski, w tym województwa olsztyńskiego, i zastąpiono urząd wojewody funkcją przewodniczącego Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Mamy nadzieję, że w obliczu lekcyjnych ograniczeń czasowych nasza propozycja pomoże przekazywać i upowszechniać wśród uczniów wiedzę z zakresu historii regionalnej. Jednocześnie zdajemy sobie sprawę, że w prezentowanej tece edukacyjnej nie omówiono wielu zagadnień z historii Warmii i Mazur w latach 1945-1950, zwłaszcza dotyczących sfery gospodarczej, społecznej czy kulturalnej i oświatowej. Jednak naszym celem było przedstawienie najważniejszych elementów i problemów z dziedziny stosunków politycznych i narodowościowych. Być może kolejne opracowania edukacyjne Delegatury IPN w Olsztynie wypełnią tę lukę.

Pakiet edukacyjny składa się z trzech części: materiałów dla ucznia i dla nauczyciela oraz kart pomocniczych. Materiały dla ucznia zawierają artykuł wprowadzający, podzielony na pięć zasadniczych części omawiających zagadnienia z zakresu historii politycznej, administracji, aparatu bezpieczeństwa, działalności podziemia niepodległościowego oraz stosunków narodowościowo-religijnych na obszarze województwa olsztyńskiego i jego wcześniejszych form w latach 1945-1950. Następnie zamieszczono słownik pojęć, biogramy najważniejszych postaci, tablice synchroniczne oraz wybór źródeł będących przeważnie materiałami wytworzonymi przez organa państwowe, samorządowe, administracyjne oraz polityczne. Pod każdym z dokumentów zamieszczono pytania do tekstu. Kolejną część stanowią wspomnienia i relacje naocznych świadków wydarzeń omawianych w

pakiecie oraz bibliografia dla uczniów. Integralną częścią teki edukacyjnej są materiały pomocnicze (karty) obejmujące zdjęcia, tabele, mapy i wykresy. Z całością ściśle powiązane są materiały dla nauczyciela, zawierające scenariusze lekcyjne, które można w dowolny sposób modyfikować i dostosowywać do indywidualnych potrzeb, oraz tematy esejów dla uczniów. Dopełnieniem jest również wybór najważniejszej literatury, dzięki której zainteresowane osoby będą mogły poszerzyć wiadomości na dany temat.

* * *

W wyniku II wojny światowej i decyzji powziętych podczas konferencji w Poczdamie całkowitemu przekształceniu uległa struktura narodowościowa dawnych Prus Wschodnich, w których zaszedł niespotykany dotąd w takiej skali proces wymiany ludności. Niemców zobowiązano – zgodnie z postanowieniami Wielkiej Trójki – do opuszczenia ziem przyznanych Polsce. Ich miejsce mieli zająć przesiedleńcy z obszarów II Rzeczypospolitej wcielonych do ZSRR, głównie z Wileńszczyzny, Wołynia i Podola, osadnicy z centralnej Polski oraz ludność ukraińska i łemkowska przesiedlona w 1947 r. w ramach akcji „Wisła”. Tragizm zawierał się w tym, że większość z tych osób została zmuszona do opuszczenia rodzinnych stron, a o ich dramatycznych losach świadczyć może chociażby określanie ich obecnie mianem wypędzonych i przypędzonych.

Cechą charakterystyczną stosunków społecznych panujących w województwie olsztyńskim w pierwszych latach po II wojnie światowej był izolacjonizm poszczególnych grup narodowościowych oraz antagonizmy międzywyznaniowe i międzykulturowe, prowadzące do wzajemnych uprzedzeń i konfliktów. Natomiast wspólnym wyróżnikiem dla mieszkańców tego regionu było poczucie tymczasowości, braku bezpieczeństwa, trudna sytuacja żywnościowa i gospodarcza. Adaptację do nowej rzeczywistości utrudniało prowadzenie niejednokrotnie błędnej polityki narodowościowej przez ówczesne władze państwa polskiego. Jednak wszystkie powyższe czynniki i uwarunkowania wpłynęły także na wykształcenie się wielokulturowego krajobrazu Warmii i Mazur, których skomplikowana historia jest dziedzictwem przyszłych pokoleń.

Dominik Krysiak

Pliki do pobrania

[Warmia i Mazury w latach 1945–1950. Kształtowanie się stosunków politycznych i narodowościowych - materiały dla nauczyciela \(pdf, 839.45 KB\) 14.09.2020 14:00](#)

[Warmia i Mazury w latach 1945–1950. Kształtowanie się stosunków politycznych i narodowościowych - materiały dla ucznia \(pdf, 1.28 MB\) 14.09.2020 14:00](#)

[Warmia i Mazury w latach 1945–1950. Kształtowanie się stosunków politycznych i narodowościowych - karty edukacyjne \(pdf, 6.79 MB\) 14.09.2020 14:00](#)

Warmia i Mazury w latach 1945–1950.

Kształtowanie się stosunków
politycznych i narodowościowych

OLSZTYN – BIAŁYSTOK 2013

TEKI EDUKACYJNE IPN

Opcje strony